

Odsjek za romanistiku

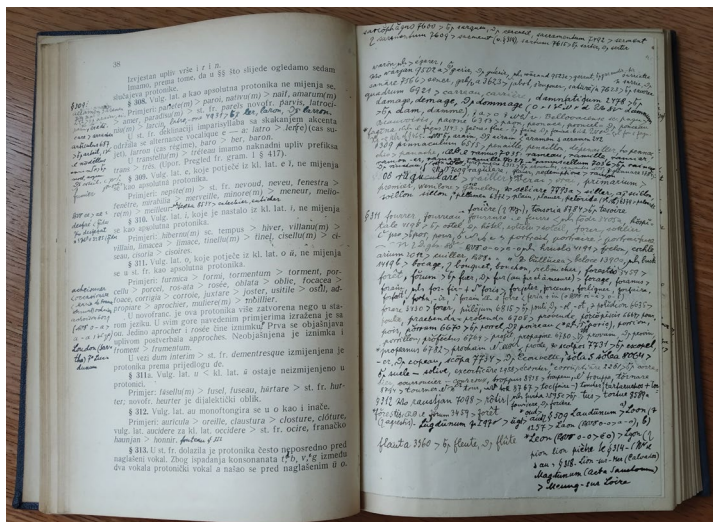
Odsjek za romanistiku kao jedan od najvećih na zagrebačkome Filozofskom fakultetu ima važan povijesni značaj jer je prvi u nas pokrenuo studij romanskih jezika. Nastavnici i studenti našeg Odsjeka kao i Odsjeka za talijanistiku, s kojim nas veže zajednička povijest, s ponosom su 2019. godine obilježili stotu obljetnicu zagrebačke romanistike organiziravši velik međunarodni znanstveni skup. I danas je to jedini odsjek na nekom hrvatskom visokom učilištu koji pruža mogućnost najcjelovitijeg obrazovanja na prijediplomskom i diplomskom studiju za najveći broj romanskih jezika i pripadajućih književnosti (francuski, španjolski, portugalski, rumunjski).

Kao znanstvenici nastavnici našeg Odsjeka predstavljali su i još uvijek predstavljaju najveći, a u nekim strukama (luzitanistika, valahistika) i jedini djelatni znanstveni potencijal u Hrvatskoj. K tomu naš Odsjek jedini u Hrvatskoj ima Katedru za romansku lingvistiku, koja povezuje sve studijske grupe stavljajući naglasak na poredbenu romansku lingvistiku, odnosno na sustavno proučavanje sličnosti i razlika među romanskim jezicima.

Na Odsjeku je trenutačno u stalnome radnom odnosu zaposleno 32 nastavnika na znanstveno-nastavnim, nastavnim i suradničkim radnim mjestima. Djeluju unutar sedam katedara: Katedra za francuski jezik, Katedra za francusku književnost, Katedra za španjolski jezik, Katedra za hispanске književnosti, Katedra za portugalski jezik i književnost, Katedra za rumunjski jezik i književnost te Katedra za romansku lingvistiku. Uz svoj bogat znanstveni rad oni kontinuirano unapređuju nastavu romanskih jezika, koja se – otkako je ak. god. 2005/06. studij ustrojen u skladu s načelima Bolonjske deklaracije – odvija prema načelima jednosemestralnosti i izbornosti unutar trogodišnjega prijediplomskog i dvogodišnjega diplomskog studija na svim četirima studijskim grupama. Svi su ti studiji, na koje se godišnje upiše ukupno stotinjak studenata, dvopredmetni i mogu se kombinirati s bilo kojim drugim dvopredmetnim studijem koji se izvodi na Filozofskome fakultetu.

Tijekom prijediplomskoga studija inzistira se na razvijanju jezičnih vještina, pa je tu od ključne važnosti rad domaćih i stranih sveučilišnih lektora, koji kao struka ekskluzivno pripadaju filološkim studijima. Uz kolegije lektorske nastave za postizanje visoke jezične kompetencije (sistematizacija gramatike, jezične, fonetske i konverzacijske vježbe) studentima se nudi i bogat sadržaj jezikoslovnih i književnopovijesnih kolegija koji prate suvremene mijene u znanstvenim i stručnim područjima. Diplomski je studij posvećen užoj specijalizaciji i praktičnijemu radu kojim se stječu pedagoške ili prevodilačke kompetencije, ili se pak studente senzibilizira za znanstvena istraživanja. Na studijskim grupama francuzistike i hispanistike postoje tri smjera: nastavnički, prevoditeljski i istraživački, a studenti najviše biraju prva dva. Portugalski i rumunjski s pripadajućim književnostima nemaju posebna usmjerenja na diplomskoj razini. Svi naši programi svojom su strukturom slični većini studija stranih jezika i književnosti na europskim sveučilištima.

Studenti romanistike, koji zahvaljujući brižno odabranim kolegijima tijekom studija ovladavaju usmenim i pismenim izražavanjem na jednom ili na dvama romanskim jezicima, sustavno se pripremaju za rad u

Skokove intervencije nakon prvog otiska njegove knjige *Osnovi romanske lingvistike, 1940.*

opremom i multimedijalnom knjižnicom, Aulu Cervantes Instituta Cervantes, koja djeluje radi promoviranja i poučavanja španjolskoga jezika te promicanja španjolske kulture i kultura država španjolskoga govornog područja, Centar sveučilišne uspješnosti (*Centre de réussite universitaire, CRU*), zadužen za uspješan rad studenata, profesora i svih zainteresiranih za proučavanje francuskoga jezika i frankofonske kulture. Uz bogat nastavni program na našim četirima studijskim grupama studenti imaju mogućnost odlaska na studentsku razmjenu na neko od europskih sveučilišta putem programa Erasmus+ i CEEPUS ili na praksu u institucije Europske unije.

Studijske grupe na Odsjeku za romanistiku uz Odsjek za talijanistiku i Odsjek za anglistiku jednom godišnje objavljuju znanstveni časopis *Studia Romanica et Anglica Zagrabiana* (SRAZ) na svim jezicima koji se na tim trima odsjecima poučavaju.

Zaposleni na znanstveno-nastavnim i nastavnim radnim mjestima na našem Odsjeku kontinuirano se usavršavaju na uglednim visokoškolskim institucijama u inozemstvu, mnogi su se i školovali na prestižnim stranim fakultetima, neki ondje i doktorirali, a svi prate trendove u znanosti i obrazovanju u recentnom društvenom, tehnološkom i kulturnom kontekstu. Najveća važnost pridaje se unapređenju akademskoga poučavanja jezika i književnosti, koncipiranju novih kolegija i unapređenju postojećih, oblikovanju nastavnoga procesa kako bi se razvijala i njegovala kultura čitanja i argumentirana dijaloga te poticala znanstvena znatiželja. Osim toga dosadašnje se aktivnosti kontinuirano obogaćuju novim idejama, kao što su pokretanje novih projekata, organiziranje znanstvenih skupova u suradnji s domaćim i inozemnim visokoobrazovnim i znanstvenoistraživačkim institucijama i sudjelovanje na njima, objavljivanje znanstvenih i stručnih publikacija, rad na izradi digitalnih, internetskih i tiskanih rječnika, organiziranje predavanja gostujućih istraživača, uspostavljanje novih i razvijanje postojećih međunarodnih suradnja u projektima i/ili u inozemnim znanstvenim mrežama s inozemnim institucijama, nabavljanje znanstvene i stručne literature, populariziranje znanosti, mentoriranje diplomskih i doktorskih radova.

različitim područjima zapošljavanja: poučavanje jezika (nastavnici francuskoga i španjolskoga jezika na svim razinama obrazovnoga sustava), razni oblici prevođenja (prevoditeljske agencije, nakladničke kuće, brojne nacionalne i međunarodne institucije), turizam (hotelijerstvo, turističke agencije), kultura (izdavaštvo, kulturne manifestacije), diplomacija, državne institucije, direkcije i agencije, a manji broj studenata odabire znanstvenu karijeru, bilo u istraživačkom radu u području kulture i jezika bilo u interdisciplinarnim područjima istraživanja.

U svom se radu danas, kao i nekad, nastavnici i studenti mogu osloniti na bogat fond knjižnične Zbirke za romanistiku, najpotpuniji i najvredniji u Hrvatskoj, kao i na specijalizirane prostore unutar Fakulteta: Centar za portugalski jezik Instituta Camões, opremljen najsuvremenijom tehničkom

Valja spomenuti da strategije četiriju glavnih znanstvenih područja zastupljenih u Odsjeku za romanistiku imaju i određene specifičnosti.

Jezikoslovlje: istraživanje lingvistike romanskih jezika u povijesnom i suvremenom kontekstu primjenom suvremenih jezikoslovnih pristupa i metoda; istraživanje filologije romanskih jezika u europskom i svjetskom kontekstu; istraživanje odnosa linearne i hijerarhijske strukture pojedinih romanskih jezika; kontrastivna istraživanja romanskih jezika u kontaktu jednih s drugima i s hrvatskim standardnim jezikom; razvijanje i unapređivanje metodologije istraživanja romanskih jezika; analiziranje i uspoređivanje jezične razine i stilova u romanskim jezicima; istraživanje jezičnih promjena, kontakata te prebacivanja kodova; održavanje postojećih i otvaranje novih mrežnih pristupa novim jezičnim resursima i alatima, uključujući računalne paralelne korpuse za romanske jezike itd.

Književnost: istraživanje paralelizma i različitosti u književnim pokretima; propitivanje značenja i sadržaja nacionalnih kanona analizama usporednih formiranja književnih kanona; propitivanje relevantnosti povijesti književnosti kao *grand récit* te periodizacije kao sredstva ideološkoga vrednovanja i estetske hijerarhizacije; proučavanje relevantnih teorijskih pravaca u proučavanju književnosti; proučavanje književnih tekstova kojima se rasvjetljuje i kritički promišlja povijest, sadašnjost i budućnost kulture i društva romanskih naroda; proučavanje konstitutivnih svojstava književnoga teksta, književne komunikacije i književnoga sustava, nesvodljivih na bilo koji drugi oblik diskurzivne, institucionalne i kulturne prakse; analiziranje književnoga teksta s obzirom na poetsku funkciju itd.

Poučavanje jezika: istraživanje metoda poučavanja i čimbenika koji utječu na ovladavanje romanskim jezicima; istraživanje metoda i učinaka metoda romanskih jezika u tradicionalnom obliku nastave i u nastavi na daljinu; stvaranje korpusa radova koji se bave kontrastivnim jezičnim istraživanjima; istraživanje konteksta prebacivanja koda u romanskim jezicima; istraživanje jezične i komunikacijske kompetencije te obilježja međujezika učenika stranih jezika u hrvatskom obrazovnom kontekstu; istraživanje odnosa tipova odstupanja i metoda poučavanja romanskih jezika, posebice u kontekstu razlike poučavanja uživo i poučavanja na daljinu; istraživanje značajki usvajanja romanskih jezika u hrvatskom obrazovnom sustavu i čimbenika koji na taj proces utječu itd.

R100
ROMANISTIKA
ODSJEK ZA ROMANISTIKU | ODSJEK ZA TALIJANSTIKU
FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

100 godina zagrebačke romanistike:
tradicija, kontakti, perspektive
POD POKROVITELJSTVOM PREDsjedNICE REPUBLIKE HRVATSKE
15. - 17. XI. 2019.

100 años de estudios románicos en Zagreb:
tradición, contactos, perspectivas
DEPARTAMENTO DE ESTUDIOS ROMÁNICOS Y DEPARTAMENTO DE FILOLOGÍA ITALIANA
FACULTAD DE HUMANIDADES Y CIENCIAS SOCIALES DE LA UNIVERSIDAD DE ZAGREB

100 ans d'études romanes à Zagreb:
tradition, contacts, perspectives
DÉPARTEMENT D'ÉTUDES ROMANES ET DÉPARTEMENT D'ÉTUDES ITALIENNES
DE LA FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES DE L'UNIVERSITÉ DE ZAGREB

100 anni di romanistica a Zagabria:
tradizione, contatti, prospettive
DIPARTIMENTO DI ROMANISTICA E DIPARTIMENTO DI ITALIANISTICA
DELLA FACOLTÀ DI LETTERE E FILOSOFIA DELL'UNIVERSITÀ DI ZAGABRIA

100 anos dos Estudos Românicos em Zagreb:
tradição, contactos, perspectivas
DEPARTAMENTO DE ESTUDOS ROMÂNICOS E DEPARTAMENTO DE LÍNGUA E LITERATURA ITALIANAS
DA FACULDADE DE CIÊNCIAS SOCIAIS E HUMANAS DA UNIVERSIDADE DE ZAGREB

100 de ani de romanistică la Zagreb:
tradiție, contacte, perspective
DEPARTAMENTUL DE ROMANISTICĂ ȘI DEPARTAMENTUL DE ITALIANISTICĂ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE UMANISTE ȘI SOCIALE, UNIVERSITATEA DIN ZAGREB

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Wolke & Wolkowicz International B&B
Zagreb
INSTITUT FRANÇAIS
EMBAIXADA DE PORTUGAL NA CROÁCIA
COMIÕES REPUBLICANAS DE LINGUAGEM E LINGUÍSTICA DE PORTUGUÊS

R100 – znanstveni skup u povodu 100. obljetnice zagrebačke romanistike, 2019.

Predstavnici romanističkih studijskih grupa na znanstvenome skupu R100, 2019.

Prevoditeljstvo: istraživanje utjecaja strojno potpomognuta prevođenja na prevoditeljsku praksu, teorije prevođenja i obrazovanje prevoditelja; unapređivanje kompetencija prevoditelja i nastavnika prevođenja u suvremenu društvenom i tehnološkom okruženju; rad na sastavljanju korpusa radova koji se bave kontrastivnim jezičnim istraživanjima; praćenje primjene spoznaja iz kontrastivnih jezičnih istraživanja u procesu prevođenja; analiziranje procesa i rezultata prevođenja na različitim gramatičkim i pravopisnim razinama; provođenje kontrastivnih istraživanja prijevoda s romanskih jezika na hrvatski itd.

Društveno-političke i kulturne veze Hrvatske s romanskom kulturom i civilizacijom datiraju još iz srednjega vijeka. Čini se stoga logičnim da se romanski jezici na Mudroslovnome fakultetu počinju izučavati ubrzo nakon osnutka modernoga Zagrebačkog sveučilišta 1874. godine, najprije u obliku tečaja, odnosno lektorata, a kad su za to stvoreni kadrovski uvjeti, i u obliku (najčešće četverogodišnjega) studija. Njihov kronološki redoslijed zanimljiv je i pomalo neočekivan jer se, bez obzira na stupanj razvijenosti hrvatsko-talijanskih kulturno-povijesnih veza, talijanski jezik pojavljuje čak osam godina nakon francuskoga. Katedra za talijanski jezik i književnost djelovala je u okviru Romanskoga seminara svega šest godina (1934–1940), a zatim se izdvojila kao poseban Talijanski seminar. Reorganizacijom Filozofskoga fakulteta poslije Drugoga svjetskog rata tadašnji Romanski seminar postaje Odsjek za romanistiku, unutar kojega je ponovno i Katedra za talijanski jezik i književnost. Godine 1964. katedre za talijanski jezik i književnost nanovo su se izdvojile iz Odsjeka za romanistiku i postale samostalan Odsjek za talijanistiku. Poštujući dakle činjenicu da današnji Odsjek za romanistiku potječe od nekadašnjega Romanskoga, a Odsjek za talijanistiku od nekadašnjega Talijanskoga seminara, kao i činjenicu da oba odsjeka (seminara) samo manjim dijelom imaju zajedničku povijest, u daljnjem

ćemo se tekstu ograničiti na povijest onih jezika koji su se uvijek izučavali isključivo u okviru Romanskoga seminara, odnosno Odsjeka za romanistiku. To su francuski, španjolski, portugalski i rumunjski. Imajući u vidu njihov nejednak vijek postojanja, povijesni prikazi do trenutka pisanja ove monografije nužno su različite dužine. Povijesni prikaz studijskih grupa na Odsjeku za romanistiku oslanja se na građu koju je skupio i u tekst za monografiju Filozofskoga fakulteta objavljenu 1998. godine uobličio Nikica Talan. Za detaljne informacije o osobama, kolegijima, seminarima, naslovima knjiga i ostalim ključnim povijesnim podacima čitatelja upućujemo na taj tekst o prošlosti zagrebačke romanistike (v. Talan 1998).

FRANCUSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Praktična nastava francuskoga jezika na Filozofskome fakultetu započela je u ljetnome semestru ak. god. 1882/83. Kao i u mnogih filoloških studija u nas nastavu je izvodio lektor. Konkretno, riječ je o Ivanu Švaljugi, koji je prvo predavao samo gramatiku francuskoga jezika da bi već sljedeće akademske godine uveo i književne i jezično-književne kolegije. Nakon njegova odlaska od zimskoga semestra 1889. godine na Zagrebačkome sveučilištu nije bilo nastave francuskoga jezika. U ljetnome semestru ak. god. 1889/90. francuski tečaj počinje voditi Julije Adamović, koji predaje jezične i književne kolegije. Adamović gotovo nikada nije ponavljao isti kolegij tako da su njegovi studenti svake godine imali priliku slušati nešto novo.

Ljetnoga semestra ak. god. 1913/14. u nastavu se uključuje i Petar Skok, kao predavač kolegija *Osnove i postanje vulgarnolatinskog jezika te Romanske tuđice u hrvatskom jeziku*. Od ak. god. 1915/16. Skok počinje predavati historijsku gramatiku francuskoga, a potom i historijsku gramatiku talijanskoga jezika. Drži nastavu iz jezikoslovlja, književnosti, povijesti jezika, ali i praktične vježbe iz starofrancuskoga. Tako su se početkom 1920-ih stekli uvjeti da se na Filozofskome fakultetu osnuje poseban romanski seminar, čemu je prethodilo osnivanje katedre. Katedra (odnosno, tadašnjim rječnikom, Stolica) za romansku filologiju osnovana je u srpnju 1919. godine. Seminar za romansku filologiju, s proseminarima za francuski i talijanski jezik, osnovan je Vladinom naredbom 1920. godine. Time završava dvadesetosmogodišnje razdoblje „pretpovijesti“ hrvatske romanistike, u kojemu je brojnim jezičnim i književnim kolegijima izgrađena čvrsta podloga za stvaranje zasebna romanskoga seminara. Najzaslužniji za to bio je Petar Skok, koji opravdano zaslužuje naslov „oca hrvatske romanistike“.

Snažan interes za filologiju probudio se u Skoku nakon susreta s velikim učiteljem svih romanskih neogramatičara Wilhelmom Meyer-Lübkeom, koji mu je, pročitavši njegovu disertaciju o južnofrancuskim toponimima, preokao veliku budućnost u romanskoj filologiji. Mnogobrojni Skokovi radovi (oko 500 bibliografskih jedinica) s područja balkanologije, romanske lingvistike, hrvatske lingvistike, pomorskoga nazivlja, toponomastike i lingvističkih veza na južnoslavenskome području učinili su ga poznatim i slavim u europskim i svjetskim lingvističkim krugovima. No taj veliki hrvatski romanist, germanist, albanolog, balkanolog i nadasve kroatist zapamćen je i kao vrstan pedagog. Iako je ostao vjeran neogramatičkomu pristupu bečke lingvistike, nikada ga nije nametao studentima, poštujući njihova mišljenja.

Od osnutka Romanskoga seminara do umirovljenja 1951. godine Skok je predavao stotinjak različitih kolegija, što upućuje na začuđujuću širinu njegovih lingvističkih i književnopovijesnih interesa. No osim što je svojim predavanjima pokrivao francusku, a do sredine 1930-ih i talijansku studijsku grupu, Skok je povremeno držao predavanja i iz drugih romanskih jezika: rumunjskoga, španjolskoga, portugalskoga, retoromanskoga i provansalskoga. Može se dakle reći da je „Skokov seminar“ doista bio romanski u pravome smislu te riječi.

Dok je Skok pokrivao glavninu nastave, jezične su vježbe, ali i dio predavanja i seminara držali ugovorni francuski lektori. Prvi među njima bio je ravnatelj Francuskoga instituta u Zagrebu Raymond Warnier. U početku je predavao kolegije iz francuske književnosti i civilizacije, ali je postupno preuzeo i nastavu jezika. Od ak. god. 1932/33. angažirana je i lektorica Henriette Coutant, zadužena za jezične vježbe na prvim dvjema godinama studija. Nakon odlaska R. Warniera zaposlen je Jean Dayre, koji je u svojstvu ravnatelja Francuskoga instituta, odnosno ugovornoga lektora, potom profesora, djelovao do 1946. godine. Uz jezične i prijevodne vježbe Dayre je držao i kolegije iz književnosti. U vrijeme Skokova pročelnništva radio je i Paul Clavé, ugovorni lektor sa zacijelo najdužim stažem u Zagrebu (24 godine), koji je predavao francuski jezik i kao opći predmet za studente svih fakulteta Zagrebačkoga sveučilišta. U to se doba francuskim književnim i općeromanskim temama povremeno bavio i Mirko Deanović, koji je između ostaloga za sve romaniste predavao poredbenu gramatiku romanskih jezika.

Nakon što je za vrijeme Nezavisne Države Hrvatske 4. siječnja 1943. Skok „stavljen u mirovinu“, na njegovo je mjesto došao Slavko Ježić, koji je početkom 1943. imenovan redovnim profesorom na Katedri za francuski jezik i književnost sa starim francuskim. Dolaskom komunista na vlast Ježić je protjeran s Filozofskoga fakulteta. Nastavio je djelovati kao književnik, znanstvenik, prevoditelj i publicist čiji opus broji nekoliko stotina bibliografskih jedinica, najvećim dijelom iz francuskoga jezika i književnosti. Imajući u vidu potrebe studenata uredio je *Francusku gramatiku* Julija Adamovića, a kao vrstan pedagog svoje prijevode s francuskoga namijenjene školskoj mladeži popratio je prikladnim komentarima.

Temeljem odluke AVNOJ-a od 3. veljače 1945. prestao je važiti dekret o Skokovu umirovljenju, pa se on 7. srpnja 1945. vratio na mjesto redovnoga profesora i pročelnika Seminara za romansku filologiju. Na položaju pročelnika 1951. godine naslijedio ga je Mirko Deanović, a Deanovića Petar Guberina. U vrijeme Guberinina pročelnništva u okviru Odsjeka radi četrnaest djelatnika, od kojih su stalno zaposleni jedan izvanredni profesor (P. Guberina), jedan docent (A. Polanšćak), tri asistenta (V. Vinja, H. Mandić, J. Gospodnetić) i dva lektora (J. Tomić, P. Clavé). Uz njih radi i sedam honorarnih nastavnika (P. Skok, N. Berus, M. Brujić, K. Drinković, I. Batušić, F. Alcalá de Torrijos i M. Mešiček). Riječ je o znatnu povećanju nastavnoga osoblja u odnosu na stanje u trenutku Skokova umirovljenja, kada su djelovala samo četiri nastavnika.

Uz Majdu Mešiček, koja je 1952. primljena u Romanski seminar kao knjižničarka, a 1950-ih i 1960-ih obavljala i posao honorarnoga nastavnika francuskoga jezika kao općega predmeta za studente svih studijskih grupa (i koja je na Odsjeku ostala punih četrdeset godina), 1952. godine na Odsjeku se zaposlio i Antun Polanšćak, koji je tijekom 22 godine rada na Filozofskome fakultetu odgojio niz zaljubljenika u francusku književnost. Polanšćak je bio poklisar hrvatske kulture u Francuskoj i francuske kulture u Hrvatskoj te je za svoj rad dobio mnogobrojna priznanja u objema zemljama. Uz njega je francusku književnost predavao i Josip Tomić, koji je držao i nastavu iz jezičnih i prijevodnih vježbi.

Ak. god. 1958/59. pročelnikom Odsjeka za romanske jezike i književnosti postao je Vojmir Vinja, jedan od najvećih i najutjecajnijih hrvatskih romanista u razdoblju nakon Petra Skoka. Najveći dio svojih znanstvenih istraživanja Vinja je posvetio hrvatsko-romanskim jezičnim vezama na jadranskome području te nazivlju jadranske faune. Uz brojne radove posvećene francuskomu jeziku i književnosti treba izdvojiti njegov španjolsko-hrvatski rječnik i gramatiku španjolskoga jezika, referentna djela na Katedri za španjolski jezik i književnost, za osnivanje koje je najzaslužniji upravo Vinja. Jednako su važni i njegova plodna suradnja s inozemnim lingvističkim krugovima i česta gostovanja na stranim sveučilištima, gdje je uspostavio kontakte s brojnim stručnjacima koji su zahvaljujući Vinji gostovali na našem Fakultetu. Akademik Vinja proslavio se

i kao prevoditelj kapitalnih djela starije francuske i španjolske književnosti, među kojima se posebno ističu prijevodi sabranih Montaignevih djela te djela vrhunskih lingvista kao što su F. de Saussure i É. Benveniste.

Vinja je kao neosporno najveći znanstveni i pedagoški autoritet na Odsjeku pridonio tomu da se Romanistika kadrovski unaprijedi kako unutar već postojećega studija francuskoga jezika tako i otvaranjem studija španjolskoga (1968) i portugalskoga jezika (1982). Na samu početku Vinjina pročelnickoga mandata na Odsjek je primljeno pet lektorica: Ivana Batušić (koja je 1973. preuzela nastavu metodike), Mira Žunec, Marija Semenov, Mihaela Rupec-Čubelić i Branka Fabečić. One su uz već ranije zaposlene Josette Rakić i Melitu Wolf u narednim desetljećima postale čvrst stup studija francuskoga jezika. U Vinjino se doba formirala cijela plejada profesora i znanstvenika, kako lingvista (August Kovačec, Željko Klaić) tako i stručnjaka za francusku književnost (Helena Mandić-Pachl, Predrag Matvejević, Jere Tarle, Ingrid Šafranek, Gabrijela Vidan), prevođenje (Vlasta Matic) i fonetiku (Nataša Desnica-Žerjavić). Od 1960-ih do 1980-ih na Odsjeku je bilo zaposleno deset stranih ugovornih lektora, među kojima i najdugovječniji francuski lektori u novijoj povijesti Odsjeka – Pierre Calderon i Daniel Simonin.

Vinjinim se nasljednikom u znanstvenom i nastavnom smislu može smatrati August Kovačec. Već tijekom studija francuskoga i ruskoga jezika Kovačec je proučavao i druge jezike: rumunjski i portugalski te jezike Balkana. Kao lektor hrvatskoga jezika na Sveučilištu u Bukureštu proširivao je svoje znanje iz balkanologije te pohađao tečajeve albanskoga i španjolskoga pa se u Zagreb vratio kao već formiran lingvist. Ak. god. 1966/67. proveo je na specijalizaciji u Francuskoj, gdje se pod vodstvom uglednih lingvista É. Benveniste i A. Martineta bavio temama opće i francuske lingvistike te intenzivno proučavao katalonski jezik. Kao jedan od rijetkih jezikoslovaca koji poznaje strukturu gotovo svih europskih i mnogih izvaneuropskih jezika redovito je pozivan kao gost-predavač na više uglednih europskih sveučilišta. Osobito zanimanje pokazao je za istraživanje istrorumunjskoga te je za svoj doprinos u tom području dobio nagradu Rumunjske akademije. Proučavao je i sefardske govore u bivšoj Jugoslaviji s naglaskom na njihovim kontaktima s hrvatskim. Objavio je niz radova o francuskome jeziku i poredbenoj romanskoj sintaksi te o francuskoj i rumunjskoj književnosti. U Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža djelovao je kao glavni urednik *Hrvatskoga općeg leksikona* (1996–2001) i *Hrvatske enciklopedije* (2001–2005). Uz romanističke teme istraživao je i kajkavsko narječje, što je rezultiralo objavljivanjem *Rječnika govora Jesenja* (2020). Uz druga priznanja akademik Kovačec dobio je Državnu nagradu za znanost za životno djelo (2009). U jednakoj mjeri bio je aktivan i kao nastavnik. Predavao je romansku lingvistiku, povijest francuskoga i španjolskoga jezika te starofrancusku književnost, vodio poslijediplomski studij lingvistike u Zagrebu i Dubrovniku. Unatoč tomu što je obnašao niz administrativnih dužnosti na fakultetskoj i sveučilišnoj razini, Kovačec je uvijek bio spreman saslušati i savjetovati mlađe kolege glede nekog znanstvenog ili nastavnog problema, jer ga osim odlika vrhunskoga stručnjaka krase i jednostavnost, pristupačnost, ljudska toplina.

Od kraja 1970-ih do uvođenja bolonjskoga sustava studiranja 2005. na „francuski“ dio Odsjeka primljeni su Miljenko Mayer, Blaženka Bubanj, Yvonne Vrhovac, Nenad Ivić, Darja Damić Bohač, Ana Simeon, Marija Papašarovski, Évaine Le Calvé Ivičević, Gorana Bikić-Carić, Dražen Varga, Bogdanka Pavelin Lešić, Sanja Grahek, Marinko Koščec i Sanja Šošarić. Godine 1991. zbog rata u Hrvatskoj povučeni su francuski ugovorni lektori pa je tu dužnost pet godina obnašala É. Le Calvé Ivičević. Ponovnom uspostavom suradnje s Veleposlanstvom Republike Francuske nastavu su izvodila po dva francuska lektora (Axelle Hutchings, Frédéric Germain, Sylvain Tanquerel, Magali Ruet, Delphine Bismut, Jean-Baptiste Bernard i dr.).

Četvrti frankofonski znanstveni skup Francontraste: Konceptualizacija, kontekstualizacija, diskurs / Francontraste: Conceptualisation, contextualisation, discours, 2023.

seminara posvećenih pojedinim autorima, njihovim poetikama ili književnoteorijskim problemima. Osim francuske književnosti studentima su se nudili i kolegiji iz frankofonske kulture i književnosti, ali su se zbog kadrovskih razloga prestali izvoditi.

Osobit pečat Katedri za francusku književnost dao je Nenad Ivić. Širinom interesa – od kasnoantičke i srednjovjekovne historiografije, i francuske i latinske, sve do suvremene francuske proze, poezije i filozofije s povremenim oslanjanjem na glazboslovlje – njegov znanstvenoistraživački i pedagoški rad kontinuirano se razvijao i poticao mlađe kolege na izvrsnost. Napisao je osam knjiga te velik broj znanstvenih i stručnih članaka.

Diplomski studij na studijskoj grupi za francuski jezik i književnost osmišljen je s ciljem da studenti postupno usvajaju znanje francuskoga te svladaju vještine i kompetencije potrebne za: a) nastavu francuskoga jezika (nastavnički smjer); b) sve oblike prevođenja (s naglaskom na pismeno prevođenje) s francuskoga na hrvatski i obratno (prevoditeljski smjer); c) znanstveno proučavanje francuskoga jezika i književnosti

Nakon uvođenja bolonjskoga sustava zaposleni su Vedrana Berleni Kapušin, Danijela Ćurko, Ivana Franić, Marta Petrak, Ivanka Rajh, Ivan Silobrčić i Maja Vukušić Zorica. Pri izboru novih članova nastavlja se tradicija zapošljavanja visokokvalitetnih kadrova od kojih su mnogi studirali, a neki i doktorirali na francuskim sveučilištima (É. Le Calvé Ivičević, B. Pavelin Lešić, M. Vukušić Zorica).

Od Domovinskoga rata do uvođenja bolonjskoga sustava studij francuskoga jezika i književnosti nudio je mogućnost izbora nastavničkoga i nenastavničkoga smjera. Godine 1999. É. Le Calvé Ivičević osmislila je prevoditeljski program, što je predstavljalo jezgru za daljnji razvoj prevoditeljstva na Romanistici. Najprije je to bio francuski smjer na novopokrenutom Poslijediplomskom stručnom prevoditeljskome studiju na Filozofskome fakultetu (2001), a kasnije prevoditeljski smjer na diplomskome sveučilišnom studiju.

Studijski program francuskoga jezika temelji se na kolegijima kojima se sustavno poučava suvremeni francuski jezik u svim semestrima prijediplomskoga i diplomskoga studija. Od druge godine studenti se uvode u lingvistički opis francuskoga jezika i u lingvističko istraživanje općenito, a nakon treće godine predavanja i seminari posvećeni su usvajanju lingvističkih znanja i razumijevanju jezičnih pojava te uvođenju u romansku lingvistiku. Francuska književnost izučava se književnopovijesnim kolegijima kao i nizom izbornih

(istraživački smjer). Na nastavničkome smjeru diplomskoga studija studenti stječu pedagoške kompetencije proučavanjem procesa usvajanja drugoga jezika, osobito u ranoj školskoj dobi. Teorijski čvrstu okosnicu pruža izučavanje glotodidaktike i metodike nastave francuskoga jezika popraćeno nastavnim praksom. Prevoditeljski smjer teorijsku podlogu za intenzivne prijevodne vježbe s francuskoga i na francuski jezik nudi odabranim sadržajima iz traduktologije i terminologije, a uz to studenti svladavaju elemente konsekutivnoga i strojnoga prevođenja. Iako je težište na tehničkom prevođenju, studentima se nude i kolegiji iz književnoga prevođenja. Osim toga na tom smjeru studenti moraju brusiti i svoje znanje hrvatskoga jezika. Istraživački smjer privlači zanimanje manjega broja studenata koji se po završetku studija namjeravaju baviti znanstvenim radom. Studentima se na tom smjeru nudi velik broj izbornih književnih i lingvističkih kolegija zahvaljujući kojima stječu odgovarajuće znanstvenoistraživačke kompetencije.

Za izvođenje nastave trenutačno je zaduženo trinaest stalno zaposlenih nastavnika: tri redovita profesora (D. Varga, B. Pavelin Lešić, I. Franić), četiri izvanredna profesora (G. Bikić-Carić, M. Košćec, L. Orešković Dvorski, M. Vukušić Zorica), četiri lektorice i više lektorice (V. Berlengi Kapušin, M. Paprašarovski, I. Rajh, S. Šošćarić), jedna viša asistentica (M. Petrak) i jedan asistent (I. Silobrčić). Nastavu izvode i tri vanjska suradnika: profesor N. Ivić, viša lektorica D. Damić Bohač te kroatistica Tomislava Bošnjak Botica. Od 2005. godine uz dva strana lektora iz Francuske na Katedri za francuski jezik zaposlen je bio i lektor iz Kraljevine Belgije. Od ak. god. 2023/24. na studijskoj grupi ostaje samo francuski lektor Alexis Messmer.

ŠPANJOLSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Drugi jezik koji se u okviru Odsjeka za romanistiku studijski izučava jest španjolski. U različitu opsegu nastava iz španjolskoga jezika i književnosti povremeno se održavala još u vrijeme „Skokova seminara“. Tako je već u ljetnome semestru ak. god. 1926/27. Petar Skok uveo kolegij *Uvod u španjolski*. Ranijih 1940-ih uz jezične vježbe iz španjolskoga jezika Skok predaje i morfologiju. Godine 1950/51. pridružit će mu se asistent V. Vinja, koji od 1952. godine nastavu preuzima samostalno. Od zimskoga semestra 1954/55. do ljetnoga semestra 1957/58. tečaj španjolskoga jezika za studente svih godina romanistike vodio je Fernando Alcalá Galiano de Torrijos, inače do 1936. španjolski veleposlanik u Kraljevini Jugoslaviji. Torrijosa je naslijedio Slavko Galinović Benítez, koji je tečaj vodio godinu ili dvije.

Višegodišnjim nastojanjem tadašnjega pročelnika V. Vinje napokon je 1961. osnovana Katedra za španjolski jezik i književnost, čime je stvorena mogućnost sustavna studija hispanistike. Najprije je to bio dopunski i fakultativni predmet na razini lektorata, otvoren svim studentima Fakulteta. Ak. god. 1966/67. i 1967/68. jezičnu nastavu držao je lektor Rudolf Kožljan, koji je na Katedri ostao raditi do umirovljenja 1995. godine.

Ak. god. 1968/69. dvadeset je studenata prvi put upisalo trogodišnji studij španjolskoga jezika i književnosti kao drugoga glavnoga (B) predmeta. Deset godina kasnije, 1978. godine, uveden je četverogodišnji (A) studij. Od osnutka hispanistike jezičnu su nastavu počeli izvoditi asistent Milivoj Telećan i lektor R. Kožljan, obojica nakon studijskoga boravka u Čileu. V. Vinja i A. Kovačec sudjelovali su u dopunskome radu (preko svojih nastavnih obveza) u kreiranju i izvođenju nastave teorijskih lingvističkih predmeta kombinirajući pojedine kolegije s nastavom za studente francuskoga jezika.

U međuvremenu se Katedra za španjolski jezik i književnost popunila novim nastavnicima. Tako je ak. god. 1970/71. po povratku sa svojega specijalističkoga studija u Španjolskoj jedan dio nastave lingvističkih predmeta, ali i španjolske i hispanoameričke književnosti preuzeo Karlo Budor. Ak. god. 1976/77.

Simpozij Hispanske književnosti danas / Literaturas hispánicas hoy, 2019.

njem novih kolegija i smjerova, tako i kadrovski. Ak. god. 2000/01. Katedra za španjolski jezik i književnost prestrukturirala se u Katedru za hispanske književnosti i Katedru za španjolski jezik. Zamah studija omogućile su nove nastavne radne snage: Gordana Matić, Silvana Luetić, Daša Grković, Maša Musulin, Maja Zovko, Branka Oštrec, Ana María Valencia Spoljaric, Bojana Mikelenić, Ana Gabrijele Blažević i Andrea-Beata Jelić. Međutim velik dio kolegija izvode ili su izvodili nastavnici s drugih studijskih grupa (Marin Andrijašević, Ana Čavar, Gorana Bikić-Carić, Vlasta Erdeljac, Daniela Katunar, Davor Krsnik, Ida Raffaelli, Ivana Simeon, Anita Skelin Horvat, Dražen Varga) i vanjske suradnice (Andrea-Beata Jelić, Dunja Frankol).

U razvoju hrvatske hispanistike važnu je ulogu imala Mirjana Polić Bobić. Njezina znanstvenoistraživačka djelatnost kontinuirano rezultira novim radovima, od kojih svakako treba izdvojiti šest autorskih knjiga, posebno one u kojima se bavi hrvatsko-hispanskim povijesnim vezama. Za djelo *Kalifornijski zapisi oca Ferdinanda Konščaka iz Družbe Isusove* dobila je godišnju nagradu HAZU za znanost za 2015. godinu. M. Polić Bobić napisala je i brojna poglavlja u knjigama i uredila više publikacija. Objavila je niz znanstvenih i stručnih članaka te velik broj leksikografskih jedinica. Uz to obnašala je dužnost prorektorice Sveučilišta u Zagrebu

nastavu iz pojedinih kolegija iz književnosti počela je izvoditi Mirjana Polić Bobić, koja se upravo bila vratila sa studijskoga boravka u Meksiku. Od ak. god. 1995/96. dio jezične nastave uz već postojeće lektore (Telećan, Kožljan) preuzela je Alica Knezović, koja je prethodno istu dužnost obnašala na Filozofskome fakultetu u Sarajevu.

Od osnutka na Katedri djeluju i strani ugovorni lektori. Prvi među njima bio je Ignacio Ramírez Arzate iz Meksika, a potom je iz Španjolske došla María Teresa Robert, jedna od stranih lektorica s najdužim stažem na Odsjeku (1971–1990). Za taj su posao povremeno bile angažirane i izvorne govornice: Albertina García Corveiras Razum, Miriam Tadić Blažević i Consuelo Elías Žitinski, koja se kasnije zaposlila u Auli Cervantes.

Tijekom 1990-ih nastavu na hispanistici izvodili su nastavnici K. Budor, A. Kovačec, M. Polić Bobić, M. Telećan, A. Knezović, a kraće vrijeme i asistentica Jadranka Vrsalović Carević, koja je izvrsno poznavala i katalonski jezik. Nakon Domovinskoga rata u izvođenju jezične nastave ponovno sudjeluju ugovorni strani lektori (Margarita Lanuza Giménez, María Suárez García, Antonio Huertas Morales, Ana María Valencia Spoljaric i dr.).

U posljednjim dvama desetljećima studijska grupa za španjolski jezik i književnost doživjela je velike promjene kako u strukturi studija, uvođenjem

(1995–1998) i pomoćnice ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske za visoko obrazovanje (2004–2005), a 2019. godine imenovana je predsjednicom Nacionalnoga vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Za svoj rad i doprinos zbližavanju hispanse i hrvatske kulture dobila je i visoka odličja: Red Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića (1998) i Križ Časnice Reda Izabele Katoličke Kraljevstva Španjolske (2001). Osim što se plodno bavi istraživačkim i pedagoškim radom M. Polić Bobić ustrajno je i temeljito brinula o formiranju mladih kvalitetnih kadrova i širenju područja znanstvenoistraživačkoga interesa nastavnika Katedre za hispanse književnosti. Tako su pod njezinim mentorstvom stasale znanstvenice Ivana Krpan i Gordana Matić. Trudeći se neprestano podizati razinu studija prema sve većem stupnju izvrsnosti, M. Polić Bobić obogaćivala je nastavu hispanse književnosti pozivanjem gostujućih profesora sa španjolskih i hispanskoameričkih sveučilišta s kojima Katedra gaji suradnju u području nastavne aktivnosti, istraživanja, organiziranja skupova i zajedničkoga mentorstva doktorskih radova. Nakon odlaska u mirovinu nastavila je raditi kao vanjska suradnica na Katedri za hispanse književnosti, kojoj je predstojnicom tada postala Maja Zovko, koja se između ostaloga znanstveno usavršavala na Sveučilištu Autónoma u Madridu, na kojemu je i doktorirala.

Studij španjolskoga jezika i hispanse književnosti u Zagrebu jedini je studij te vrste u Hrvatskoj koji pruža najcjelovitiji program izučavanja hispanistike na prijediplomskoj i diplomskoj razini studija te jedini obrazuje buduće nastavnike i istraživače. Obvezni kolegiji na prijediplomskome studiju koncipirani su tako da studentima pružaju intenzivnu nastavu radi svladavanja jezika, uvođenja u osnove lingvističkih teorija i proučavanje jezika te širega pregleda hispanse kulture i književnosti. Izborni kolegiji nude seminare fokusirane na produblivanje znanja i proučavanja pojedinih specifičnih područja: jezikoslovlja, književnosti, poučavanja jezika i prevoditeljstva. Diplomski studij organiziran je u tri smjera: nastavnički, prevoditeljski i znanstveni (modul lingvistika i modul književnost) te je specifičnim kolegijima orijentiran na pripremu studenata za pojedina zanimanja: nastavnika, prevoditelja, kulturnih radnika i istraživača.

PORTUGALSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Krajem 1970-ih godina unutar Odsjeka za romanistiku osniva se Katedra za portugalski jezik, književnost i civilizaciju portugalskoga jezičnog izraza. Jednako kao u slučaju španjolskoga i portugalski studij ima svoju „pretpovijest“. Tako je P. Skok luzitanističke kolegije držao već 1940-ih godina, a krajem 1950-ih i početkom 1960-ih godina honorarna nastavnica Franciska Žuvela vodila je tečaj portugalskoga jezika obavezan za sve slušače romanistike kao jednopredmetne studijske grupe.

Godine 1978. na prijedlog Odsjeka za romanistiku na fakultetskoj je razini donesena odluka o osnivanju Katedre za portugalski jezik, književnost i civilizaciju, no Katedra je stvarno počela s radom tek 1982. godine, kada je napokon odobreno njezino financiranje. Za predstojnika joj je imenovan Želimir Brala. Iste godine Institut za portugalski jezik i kulturu (ICALP) iz Lisabona otvorio je lektorat u Zagrebu. Do zatvaranja portugalskoga lektorata zbog rata godine 1991. izmijenila su se četiri ugovorna lektora: Maria Isabel Lage Campelo Calheiros, Rui Manuel Loureiro, Maria Helena Neto te Nelson Francisco Carvalho. Od 1993. do 1997. godine, tijekom stanke u radu lektorata, portugalske jezične vježbe držala je jedino vanjska suradnica i izvorna govornica Marina Deur. Jezičnu nastavu do danas su izvodili brojni strani lektori iz Portugala i Brazila. Valja napomenuti da je od 2008. unutar Katedre za portugalski jezik i književnost počeo djelovati i brazilski lektorat, koji je zbog administrativnih razloga prekinuo s radom 2015. godine.

Simpozij V. dani portugalskoga jezika i luzofonskih kultura srednje i istočne Europe / V Jornadas de Língua Portuguesa e Culturas Lusófonas da Europa Central e de Leste, 2016.

tuknica u hrvatskim i portugalskim enciklopedijama i leksikonima. Objavio je i desetak knjiga prijevoda portugalske, brazilske i luzoafričke poezije i proze. Autor je i temeljnih udžbenika, priručnika i rječnika za studij portugalskoga jezika i književnosti. Intenzivno se bavio i proučavanjem kulturno-povijesnih veza Hrvatske s Portugalom i Brazilom. Njegova bogato opremljena monografija o Portugalu zacijelo je pobudila dodatno zanimanje za portugalski jezik i kulturu.

Kako je riječ o studiju koji upisuje studente bez predznanja portugalskoga jezika, u prijediplomskome je programu težište stavljeno na lektorsku nastavu, odnosno na jezične vježbe praćene gramatikom, a dopunske su jezične vježbe ponuđene i putem izbornih kolegija. Književni kolegiji započinju tek od trećega semestra, kad jezična kompetencija studentima već omogućuje praćenje tekstova. Na prijediplomskome se studiju počinje i s izučavanjem kulture i civilizacije Portugala, da bi se u nastavku studija na nj nadovezala kultura i civilizacija Brazila i luzofonske Afrike. Što se nastave književnosti tiče, kolegiji na prijediplomskome studiju usmjereni su na portugalsku književnost, a na diplomskome studiju na književnosti Brazila i luzofonske Afrike. Uz to se

U rad Katedre 1990-ih uključili su se Nikica Talan i Nina Lanović. U to vrijeme slobodni dopunski studij portugalskoga jezika, književnosti i civilizacije obuhvaćao je 12 sati nastave tjedno (6 sati jezičnih vježbi, 2 sata gramatike, 2 sata luzofonske civilizacije, 2 sata luzofonske književnosti). Godine 1998. dvogodišnji je studij proširen u trogodišnji, da bi potom 2005. godine dopusnicom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa prerastao u sveučilišni studij portugalskoga jezika i književnosti koji obuhvaća trogodišnji prijediplomski i dvogodišnji diplomski program. Ta je promjena iziskivala kadrovska pojačanja, pa su se na studijskoj grupi od njezina osnutka do danas zaposlile Majda Bojić, Daliborka Sarić, Ana Ille Horvat, Davor Gvozdić i Helena Glavaš.

Među nastavnicima Katedre posebno treba izdvojiti Nikicu Talana, koji se po broju objavljenih knjiga i radova ubraja među najplodnije znanstvenike Filozofskoga fakulteta. Talan je studirao komparativnu književnost i filozofiju te francuski jezik, muzikologiju i orgulje, a završio je i tadašnji slobodni dopunski studij portugalskoga jezika i književnosti. Doktorat iz luzitanistike obranio je na našem Fakultetu, a doktorat iz muzikologije na Sveučilištu u Ljubljani. Područje Talanova znanstvenog interesa u prvom su redu portugalska i luzofonska književnost, kultura i civilizacija. O tim je temama do danas objavio više od 20 knjiga, 70-ak znanstvenih i 80-ak stručnih radova te oko 150 na-

u trećem semestru diplomskoga studija studentima nudi poredbeno proučavanje inačica suvremenoga portugalskog jezika u luzofonskim zemljama (europski, brazilski i afrički portugalski). Može se dakle zaključiti da se ovaj jedini studij portugalskoga jezika i književnosti u nas ne ograničava na Portugal, nego je usmjeren i na luzofonsku kulturu, književnost i civilizaciju u cjelini, što ga čini zanimljivijim i kvalitetnijim, pa se tijekom zadnjih godina mogao uočiti porast zanimanja za studij luzitanistike.

RUMUNJSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Usmjerenost prema cjelokupnu romanskomu jezičnom i književnom korpusu, prisutna tijekom čitave povijesti Odsjeka za romanistiku, dolazi do izražaja i putem raznih romanskih jezika koji se danas studiraju na Odsjeku. Uz već spomenuti studij francuskoga, španjolskoga i portugalskoga jezika od ak. god. 1996/97. na razini tečaja, odnosno lektorata počeo je djelovati i studij rumunjskoga jezika. No nije to prvi put da se na Filozofskome fakultetu uči taj jezik. Naime Petar Skok, koji je izvrsno aktivno vladao rumunjskim jezikom, tijekom ak. god. 1921/22. u okviru Romanskoga seminara držao je kolegij *Rumunjske vježbe*, a dvije godine kasnije i kolegij *Glasovi i oblici rumunjskog jezika*. Nakon toga rumunjski lektorat uspostavljen je u dvama navratima (1943–1945, 1959–1962). Tečaj rumunjskoga za studente svih godina na jednopredmetnome studiju romanistike držao je ugovorni lektor Eugen Cimpeanu, čijim odlaskom nastava rumunjskoga jezika zamire.

Kada je ak. god. 1996/97. osnovan lektorat za rumunjski jezik, na mjesto rumunjskoga ugovornog lektora stigao je Florian Lazar Ionilă, koji je vodio dva tečaja rumunjskoga jezika: jedan za romaniste, a drugi za opće lingviste, slaviste, balkanologe, etnologe i druge polaznike.

Iako su se dugi niz godina velika imena hrvatske romanistike (P. Skok, V. Vinja, A. Kovačec) zanimala za rumunjski jezik, zbog mnogih društveno-političkih i administrativnih poteškoća (slobodni dopunski) studij rumunjskoga jezika pokrenut je tek 2003. godine, kad je osnovana Katedra za rumunjski jezik i književnost, u prvome redu zahvaljujući iznimnu zalaganju Augusta Kovačeca, a potom i Dražena Varge. Dvije godine nakon osnutka Katedre, s početkom bolonjskoga sustava studiranja, otvorio se sveučilišni studij rumunjskoga jezika i književnosti kao jedini te vrste u Hrvatskoj. Studij obuhvaća trogodišnji prijediplomski i dvogodišnji opći diplomski program. Godine 2004. u okviru projekta Dražena Varge na Katedri za rumunjski jezik i književnost zaposleni su znanstveni novaci Ivana Olujić i Petar Radosavljević, koji su znanje rumunjskoga jezika stečeno na Filozofskome fakultetu usavršili u Rumunjskoj. Osim tih dvoje novaka nastavu na studiju rumunjskoga jezika izvodili su i A. Kovačec i D. Varga.

U ovome trenutku Katedru za rumunjski jezik i književnost čine jedan redoviti profesor (D. Varga), dva izvanredna profesora (I. Olujić i P. Radosavljević, sadašnji predstojnik Katedre) te dva lektora (Delia Georgeta Ćupurdija i ugovorna rumunjska lektorica Silvia Giurgiu). Nastavu na Katedri izvode i Gorana Bikić-Carić te dvije vanjske suradnice (Castilia Manea Grgin, Sandra Požar). Clara Căpăţină, doktorica znanosti iz područja slavenske lingvistike i filologije, rumunjska je ugovorna lektorica s najdužim stažem na Katedri za rumunjski jezik i književnost (2000–2006, 2010–2017, zimski semestar ak. god. 2020/21).

U sklopu prijediplomskoga programa studenti usvajaju potrebna jezična znanja vježbama pismenoga i usmenoga izražavanja i razumijevanja te povezuju teorijsko znanje gramatičkoga gradiva iz morfologije i sintakse rumunjskoga jezika. Obvezni kolegiji iz civilizacije i književnosti međusobno se nadovezuju i nadopunjuju te tako studentima omogućuju povezivanje jezičnih s drugim filološkim, ali i kulturološkim

Studenti rumunjskoga jezika na studijskome putovanju u Transilvaniju, 2022.

kompetencijama. Na diplomskome se studiju osim rumunjskoga jezika i obaveznoga seminara o istrorumunjskome jeziku izvodi i nastava iz deset izbornih književnih i lingvističkih kolegija. Valja istaknuti da Katedra danas posebnu pozornost posvećuje poveznicama između rumunjskoga i hrvatskoga jezika i kulture, odnosno proučavanju istrorumunjskoga jezika te jezika karaševskih Hrvata i Roma Bajaša. O važnosti i specifičnostima ovoga studija govorilo se na znanstvenom okruglom stolu održanom 2023. godine u povodu 20. obljetnice njegova djelovanja.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Znanstvenoistraživačka djelatnost na Odsjeku za romanistiku u novije se vrijeme velikim dijelom odvija u okviru znanstvenoistraživačkih projekata. Na našem ih je Odsjeku tijekom zadnjeg desetljeća bilo jedanaest, a bili su usmjereni na sljedeća područja istraživanja: gramatiku romanskih jezika, kontrastivnu lingvistiku, poučavanje stranih jezika na različitim razinama obrazovanja, obrazovanje nastavnika, kulturno-povijesne veze Hrvatske s narodima koji govore romanskim jezicima, interdisciplinarnu pristupe proučavanju književnosti, izazove višejezičnosti i prevođenje.

Drugi način poticanja i razvijanja istraživačke djelatnosti jesu dakako međunarodni znanstveni skupovi, koje počevši od 2001. studijske grupe Odsjeka za romanistiku redovno organiziraju. Prvi među njima bio je *Francontraste* (dosad održan četiri puta), koji okuplja stručnjake iz područja jezikoslovlja, književnosti, metodike i prevoditeljstva. Osim toga u proteklom dvama desetljećima održani su skupovi o Rolandu Barthesu, hispanoj i luzitanskoj kulturi i književnosti, a u suradnji s Odsjekom za anglistiku skup posvećen kanadistici.

Nastavnici Odsjeka za romanistiku organiziraju izvanfakultetsku nastavu u obliku ljetnih škola (2004–2023) na kojima su naši studenti mogli proširiti znanja stečena tijekom redovne nastave iz područja prevoditeljstva, hispanoameričke i francuske književnosti te kanadistike. Odsjek kontinuirano održava veze s inozemnim sveučilištima kao i s nastavnicima francuskoga i španjolskoga jezika i književnosti na Sveučilištu u Zadru, što je rezultiralo međukatedarskim susretima i zajedničkim znanstvenim projektima.

Treba ipak podsjetiti da su i u vremenima kada znanstveni projekti nisu bili uobičajeni, a znanstveni skupovi ne toliko brojni, mnogi nastavnici Odsjeka uspijevali svoje djelovanje proširiti i izvan užih akademskih krugova te na taj način promicati ugled Filozofskoga fakulteta i svoju struku. Unatoč činjenici da je doktorirao na Sorboni (gdje je stekao i habilitaciju za redovitoga profesora) te da je predavao na Sveučilištu Sorbonne Nouvelle i kao redoviti profesor slavistike na rimskoj La Sapienzi Predraga Matvejevića, dugogodišnjega predstojnika Katedre za francusku književnost, hrvatska i europska kulturna javnost poznaje prije svega kao nagrađivanoga pisca i esejista. Gabrijele Vidan, stručnjakinja za 18. stoljeće, odigrala je važnu ulogu u posredovanju između francuske i hrvatske kulture. Njezini kolege Ingrid Šafranek i Jere Tarle, koji su s njom te s lektorima Marijom Semenov i Milivojem Telećanom postavili čvrste temelje konferencijskom i simultanom prevođenju u nas, poznati su i kao autori cijenjenih djela: o Albertu Camusu (Tarle), o Proustu, Stendhalu, Flaubertu i o „ženskom pismu“ (Šafranek). Milivoj Telećan poznat je i kao književni prevoditelj sa španjolskoga i francuskoga, a među prvima je na našem Fakultetu u okviru nekadašnjih prijevodnih vježbi uveo i sustavno poučavao književno prevođenje. Tu tradiciju na svim našim studijskim grupama nastavio je niz vrsnih književnih, konferencijskih, znanstvenih i stručnih prevoditelja.

Prevođenjem se, ponajprije sa španjolskoga i na španjolski jezik, bavio i Karlo Budor. No moglo bi se reći da je za njega prevođenje bilo usputna djelatnost jer je u prvome redu uz nastavu bio usmjeren na znanstveno istraživanje, posebice na španjolsku gramatiku, stariju španjolsku književnost, španjolsko-hrvatske kulturne i diplomatske veze. S druge strane Yvonne Vrhovac godinama je svoju djelatnost usmjeravala na unapređenje položaja francuskoga jezika u hrvatskome školstvu te na promicanje nastave stranih jezika u sveučilišnome sustavu. Dala je značajan doprinos pri adaptiranju didaktičkih materijala Vijeća Europe i u kreiranju bolonjskoga programa diplomskoga nastavničkog studija na Odsjeku. Autorica je brojnih nastavnih materijala i udžbenika francuskoga jezika namijenjenih učenicima u osnovnim školama i gimnazijama. Na promicanju poučavanja francuskoga jezika ustrajno su radile i rade nekadašnje i sadašnje lektorice (Blaženka Bubanj, Nataša Desnica-Žerjavić, Darja Damić Bohač, Alica Knezović, Daša Grković), koje su objavile niz školskih udžbenika, sveučilišnih priručnika i vježbenica za francuski i španjolski jezik. Darja Damić Bohač dobitnica je Povelje Filozofskoga fakulteta i Nagrade za životno djelo te Spomen-medalje Sveučilišta u Zagrebu (2021), a 2023. godine fakultetsku Nagradu za izvrsnost u nastavnome radu dobila je Maja Vukušić Zorica.

Osnivanjem novih katedara i studijskih grupa te zapošljavanjem novih kadrova djelovanje Odsjeka postalo je organizacijski znatno zahtjevnije pa je za njegovo dobro funkcioniranje bio dragocjen predan rad tajnice Anke Petranović, koja je gotovo pola stoljeća (1969–2015) u svakom trenutku bila spremna pružiti traženu informaciju i uslugu. Ostala je zapamćena kao „dobri duh“ Odsjeka i čuvarica njegovih priča. Taj rad uspješno i profesionalno nastavlja obnašati sadašnja tajnica Patricia Joy-Stojanić.

Naposljetku valja istaknuti da tijekom zadnjih dvaju desetljeća profesori sve više svoje aktivnosti orijentiraju i prema izvannastavnim studentskim aktivnostima kao što su studijska putovanja (Provansa, Toulouse, Bruxelles, Luksemburg, Transilvanija itd.). Studenti francuskoga jezika i književnosti sudjelovali su na prevoditeljskim radionicama u okviru Festivala europske kratke priče u Zagrebu (počevši od 2004. godine),

a 2022. pridružili su se prestižnomu krugu od 29 zemalja koje sudjeluju u izboru romana za nagradu Goncourt. Studenti rumunjskoga jezika i književnosti imaju priliku objaviti svoje književne prijevode u mrežnome časopisu *Verso Intercultural*, dok su studenti francuskoga jezika svoje radove nastale u okviru radionice francuske gramatike objavili u zborniku (2016). Studenti Leonardo Müller i Ena Belamarić dobili su Rektorovu nagradu za rad iz francuske fonetike pod mentorstvom L. Orešković Dvorski. Na studijskim grupama za francuski i španjolski jezik pod vodstvom nastavnika posljednja dva desetljeća djelovale su i studentske kazališne družine koje su sudjelovale i na međunarodnim studentskim festivalima.

Ne zanemarujući svoju bogatu tradiciju Odsjek danas planski i sustavno prati suvremene trendove u proučavanju i poučavanju filoloških disciplina kako bi se kvaliteta studija kontinuirano unapređivala.

Marija Paprašarovski
Sanja Šoštarić

LITERATURA I IZVORI

Osobnici profesora Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Rukopisna građa.

Talan, N. Odsjek za romanistiku. *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: monografija*. Damjanović, S. (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998, 187–199.

Djelatnici Odsjeka za romanistiku

DJELATNI

BERLENGI KAPUŠIN, Vedrana (Zagreb, 1979) (2007) 2007. znan. novakinja, 2014. lektorica, 2020. viša lektorica.

BIKIĆ-CARIĆ, Gorana (Zagreb, 1963) (1991) 1991. lektorica, 1997. viša lektorica, 2017. doc., 2023. izv. prof.

BLAŽEVIĆ, Ana Gabrijela (Buenos Aires, Argentina, 1985) (2014) 2014. asist.

BOJIĆ, Majda (Celje, Slovenija, 1978) (2005) 2005. asist., 2013. viša asist., 2018. doc.

ĆUPURDIJA, Delia Georgeta (Sighișoara, Rumunjska, 1979) (2019) 2019. lektorica.

FRANIĆ, Ivana (Dubrovnik, 1970) (2009) 2009. doc., 2015. izv. prof., 2021. red. prof.

GIURGIU, Silvia (Câmpia Turzii, Rumunjska, 1981) (2022) 2022. strana lektorica.

GLAVAŠ, Helena (Zagreb, 1996) (2023) 2023. asist.

GRKOVIĆ, Daša (Zagreb, 1974) (2008) 2008. lektorica, 2013. viša lektorica.

GVOZDIĆ, Davor (Karlovac, 1974) (2019) 2019. lektor.

- HOMEM, Maria José (Oliveira do Hospital, Portugal, 1961) (2017) 2017. strana lektorica.
- ILLE HORVAT, Ana (Zagreb, 1980) (2009) 2009. lektorica, 2013. viša lektorica.
- JELIĆ, Andrea-Beata (Zagreb, 1974) (2023) 2023. doc.
- JOY-STOJANIĆ, Patricia (Slavonski Brod, 1991) (2017) 2017. tajnica Odsjeka za romanistiku.
- KOŠČEC, Marinko (Zagreb, 1967) (2000) 2000. asist., 2006. viši asist., 2014. doc., 2023. izv. prof.
- LANOVIĆ, Nina (Zagreb, 1967) (1997) 1997. asist., 2012. viša asist., 2014. doc.
- MATIĆ, Gordana (Zagreb, 1972) (2001) 2001. asist., 2021. doc.
- MESSMER, Alexis (Évreux, Francuska, 1982) (2022) 2022. strani lektor.
- MIKELENIĆ, Bojana (Rijeka, 1987) (2014) 2014. asist., 2021. viša asist.
- MUSULIN, Maša (Zagreb, 1976) (2013) 2013. viša predavačica, 2023. doc.
- OLUJIĆ, Ivana (Sinj, 1976) (2004) 2004. znan. novakinja – asist., 2016. doc., 2022. izv. prof.
- OREŠKOVIĆ DVORSKI, Lidija (Zagreb, 1977) (2005) 2005. znan. novakinja – asist., 2013. znan. novakinja – viša asist., 2016. doc., 2022. izv. prof.
- OŠTREC, Branka (Zagreb, 1971) (2015) 2015. lektorica, 2021. viša lektorica.
- PAPRAŠAROVSKI, Marija (Karlovac, 1959) (1991) 1991. lektorica, 1996. viša lektorica.
- PAVELIN LEŠIĆ, Bogdanka (Tiaret, Alžir, 1965) (2000) 2000. viša lektorica, 2008. doc., 2014. izv. prof., 2019. red. prof.
- PETRAK, Marta (Zagreb, 1988) (2014) 2014. asist., 2022. viša asist.
- PIZARROSO ACEDO, Patricia (Madrid, Španjolska, 1991) (2023) 2023. strana lektorica.
- RADOSAVLJEVIĆ, Petar (Varaždin, 1978) (2004) 2004. znan. novak – asist., 2010. viši asist., 2015. doc.
- RAJH, Ivanka (Varaždin, 1977) (2022) 2022. lektorica.
- SANTAMARÍA MARTÍN, Almudena (Madrid, Španjolska, 1982) (2017) 2017. strana lektorica.
- SARIĆ, Daliborka (Zagreb, 1979) (2006) 2006. lektorica, 2010. viša lektorica.
- SILOBRČIĆ, Ivan (Trst, Italija, 1998) (2024) 2024. asist.
- ŠOŠTARIĆ, Sanja (Mostar, Bosna i Hercegovina, 1964) (1992) 1992. knjižničarka, 2004. lektorica, 2008. viša lektorica.
- TALAN, Nikica (Zagreb, 1959) (1992) 1992. asist., 1993. doc., 1997. izv. prof., 2003. red. prof., 2007. red. prof. u trajnom izboru.
- VALENCIA SPOLJARIC, Ana María (Jesus María, Peru, 1977) (2020) 2020. lektorica.
- VARGA, Dražen (Nova Gradiška, 1961) (1992) 1992. asist., 1998. viši asist., 2001. doc., 2006. izv. prof., 2019. red. prof.
- VUKUŠIĆ ZORICA, Maja (Zagreb, 1977) (2005) 2005. znan. novakinja – asist., 2012. viša asist., 2015. doc., 2022. izv. prof.
- ZOVKO, Maja (Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 1975) (2015) 2015. doc., 2020. izv. prof.

PREMINULI, UMIROVLJENI I OSTALI BIVŠI DJELATNICI

- BATUŠIĆ, Ivana (Zagreb, 1912 – Zagreb, 2010) (1958–1982) 1958. lektorica, 1973. viša predavačica, 1975. izv. prof.
- BRALA, Želimir (Zagreb, 1953) (1982–2018) 1982. asist., 2007. lektor, 2013. viši lektor.
- BRUJIĆ, Marinka (Gospić, 1903 – s. l., s. a.) (1963–1973) 1963. predavačica, 1970. viša predavačica.

- BUBANJ, Blaženka (Delnice, 1939) (1980–2014) 1980. lektorica, 1988. viša lektorica.
- BUDOR, Karlo (Zagreb, 1941) (1970–2011) 1970. asist., 1987. doc., 1995. izv. prof., 2001. red. prof., 2006. red. prof. u trajnom izboru.
- CAREVIĆ-VRSALOVIĆ, Jadranka (Zagreb, 1966) (1989–1991) 1989. asist.
- ČUBELIĆ-RUPEC, Mihaela (Zagreb, 1923 – Zagreb, 1995) (1960–1983) 1960. lektorica, 1974. viša lektorica.
- ĆURKO, Daniela (Split, 1964) (2005–2013) 2005. lektorica.
- DAMIĆ BOHAČ, Darja (Zagreb, 1956) (1984–2021) 1984. lektorica, 1994. viša lektorica.
- DEANOVIĆ, Mirko (Dubrovnik, 1890 – Zagreb, 1984) (1927–1960) 1927. lektor, 1930. doc., 1934. izv. prof., 1940. red. prof.
- DESNICA-ŽERJAVIĆ, Nataša (Split, 1941) (1973–2006) 1973. lektorica, 1984. viša lektorica.
- DRINKOVIĆ, Katica (Vodice, 1901 – Zagreb, 1979) (1961–1972) 1961. lektorica, 1966. predavačica, 1970. viša predavačica.
- FABEČIĆ-HORVATIĆ, Branka (Zagreb, 1934 – Zagreb, 2004) (1960–1998) 1960. lektorica, 1974. viša lektorica.
- GOSPODNETIĆ, Jugoslav (Šibenik, 1919 – Pariz, Francuska, 2010) (1952–1960) 1952. asist.
- GRAHEK, Sanja (Beograd, Srbija, 1946) (1999–2011) 1999. lektorica, 1999. viša lektorica, 2000. doc., 2005. izv. prof.
- GUBERINA, Petar (Šibenik, 1913 – Zagreb, 2005) (1936–1943, 1951–1965) 1936. asist. volonter, 1938. asist. dnevničar, 1940. asist. vježbenik, 1941. asist. s pravima činovnika, 1943. izv. prof., 1958. red. prof.
- IVIĆ, Nenad (Zagreb, 1956) (1981–2021) 1981. asist., 1989. doc., 1996. izv. prof., 2002. red. prof., 2007. red. prof. u trajnom izboru.
- JEŽIĆ, Slavko (Dubrava kod Čazme, 1895 – Zagreb, 1969) (1943–1945) 1943. red. prof.
- JOZIPOVIĆ, Jelena (Makarska, 1988) (2015–2017) 2015. tajnica Odsjeka za romanistiku.
- KLAIĆ, Željko (Zagreb, 1942) (1971–1999) 1971. asist., 1983. doc.
- KNEZOVIĆ, Alica (Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 1954) (1996–2019) 1996. lektorica, 2002. viša lektorica.
- KORIČANČIĆ, Velebita (Zagreb, 1975) (2011–2013) 2011. asist.
- KOVAČEC, August (Donje Jesenje, 1938) (1962–2007) 1962. asist., 1967. doc., 1973. izv. prof., 1993. red. prof., 1999. red. prof. u trajnom izboru, 2007. prof. emeritus.
- KOŽLJAN, Rudolf (Pula, 1934) (1966–1995) 1966. lektor, 1980. viši lektor.
- KRPAN, Ivana (Zagreb, 1980) (2008–2015) 2008. znan. novakinja – asist., 2013. viša asist.
- LE CALVÉ IVIČEVIĆ, Évaine (Orsay, Francuska, 1959) (1991–2021) 1991. strana lektorica, 1996. lektorica, 2003. viša lektorica.
- LUETIĆ, Silvana (Split, 1955 – Zagreb, 2014) (2004–2014) 2004. lektorica, 2009. viša lektorica.
- MANDIĆ-PACHL, Helena (Osijek, 1917 – Zagreb, 2000) (1952–1982) 1952. asist., 1961. predavačica, 1969. viša predavačica, 1977. izv. prof.
- MATIĆ, Vlasta (Zagreb, 1948) (1971–1981) 1971. asist.
- MATVEJEVIĆ, Predrag (Mostar, Bosna i Hercegovina, 1932 – Zagreb 2017) (1959–1992) 1959. asist., 1969. doc., 1973. izv. prof., 1976. red. prof.
- MAYER, Miljenko (Zagreb, 1951) (1978–1980) 1978. asist.
- MONTANI, Klara (Subotica, Srbija, 1908 – Zagreb, 1978) (1956–1978) 1956. knjižničarka, 1957. lektorica, 1966. predavačica, 1971. viša predavačica.

- PETRANOVIĆ, Anka (Oriovac, 1949) (1969–2015) 1969. tajnica Odsjeka za romanistiku.
- POLANŠČAK, Antun (Zabok, 1910 – Zagreb, 1978) (1952–1977) 1952. doc., 1960. izv. prof., 1968. red. prof.
- POLIĆ BOBIĆ, Mirjana (Perušić, 1951) (1978–2022) 1978. asist. – pripravnica, 1979. asist., 1982. znan. asist., 1989. doc., 1995. izv. prof., 2001. red. prof., 2008. red. prof. u trajnom izboru, 2022. prof. emerita.
- RAKIĆ, Josette (Caen, Francuska, 1926 – Zagreb, 2004) (1957–1991) 1957. lektorica, 1973. viša lektorica.
- SEMENOV, Marija (Sombor, Srbija, 1925 – Zagreb, 2002) (1959–1991) 1959. lektorica, 1974. viša lektorica.
- SIMEON, Ana (Zagreb, 1965) (1989–1991) 1989. asist.
- SKOK, Petar (Jurkovo Selo, 1881 – Zagreb, 1956) (1919–1951) 1919. honorarni doc., 1919. izv. prof., 1920. red. prof.
- SPALATIN, Krsto (Ston, 1909 – Punta Gorda, Sjedinjene Američke Države, 1994) (1943 – s. a.) 1943. izv. prof.
- ŠAFRANEK, Ingrid (Zagreb, 1942) (1972–2008) 1972. asist., 1991. doc., 1996. izv. prof., 2002. red. prof.
- ŠIMUNOVIĆ, Agneza (Bokšić Lug, 1924 – Zagreb, 2020) (1958–1991) 1958. lektorica, 1973. viša predavačica, 1984. viša lektorica.
- TARLE, Jere (Šibenik, 1938 – Zagreb, 2024) (1963–2004) 1963. asist., 1991. doc., 1999. izv. prof.
- TELEĆAN, Milivoj (Split, 1940 – Split, 2021) (1968–2006) 1968. asist., 1984. lektor, 1994. viši lektor.
- TOMIĆ, Josip (Vareš, Bosna i Hercegovina, 1903 – Zagreb, 1971) (1949–1971) 1949. lektor, 1963. predavač, 1967. viši predavač.
- VIDAN, Gabrijela (Beograd, Srbija, 1935) (1961–1999) 1961. asist., 1975. doc., 1981. izv. prof., 1985. red. prof., 1999. red. prof. u trajnom izboru.
- VINJA, Vojmir (Dubrovnik, 1921 – Zagreb, 2007) (1947–1987) 1947. asist., 1956. doc., 1961. izv. prof., 1966. red. prof.
- VISKOVIĆ, Ivan (Zagreb, 1979) (2004–2008) 2004. znan. novak – asist.
- VRHOVAC, Yvonne (Zagreb, 1940 – Zagreb, 2023) (1980–2006) 1980. predavačica, 1989. doc., 1995. izv. prof., 2001. red. prof., 2007. red. prof. u trajnom izboru.
- WOLF, Melita (Marija Bistrica, 1921 – Zagreb, 2004) (1957–1980) 1957. lektorica, 1973. viša lektorica.
- ŽUNEC, Mira (Nevesinje, Bosna i Hercegovina, 1921 – Zagreb, 2006) (1958–1983) 1958. lektorica, 1974. viša lektorica.

NEKI OD STRANIH LEKTORA

- ACEBES, Désirée (Španjolska) (2007–2008).
- ANDRÉ, Danielle (Francuska) (1965–1969).
- ÁNGELES DEL HOYO BENITO, María (Španjolska) (2002–2004).
- ALEXANDRE, Suzanne (Francuska) (1961–1966).
- ÁLVAREZ PEIRÚ, Diego (Španjolska) (2009–2010).
- AMORIM DA SILVA, Mário Luiz (Brazil) (2010–2015).
- AUBIN, Michel (Francuska) (1959–1962).
- BERNARD, Jean-Baptiste (Francuska) (2019–2021).
- BISMUT, Delphine (Francuska) (2017–2019).
- BURESI, François-Joseph (Francuska) (1982–1988).
- CACCAMO, Jacques (Francuska) (1969–1971).

CALDERON, Pierre (Francuska) (1972–1981).
CALLU, Candie (Francuska) (2007–2009).
CĂPĂȚÎNĂ, Clara (Rumunjska) (2000–2006, 2010–2017).
CARAMELLA, Jacques (Francuska) (1966–1970).
CARVALHO, Nelson Francisco de (Angola) (1990–1991).
CIMPEANU, Eugen (Rumunjska) (1959–1962).
CIRIA ROMERA, Maria Magdalena (Španjolska) (1990–1991).
CLAVÉ, Paul (Francuska) (1936–1960).
COUTANT, Henriette (Švicarska) (1932–1948).
DAYRE, Jean (Francuska) (1935–1947).
DUARTE GODINHO, Maria Bernardette (Portugal) (1997–2003).
FOUREAUX DE SOUZA JÚNIOR, José Luiz (Brazil) (2009–2010).
GERMAIN, Frédéric (Francuska) (1999–2002).
HANOT, Nicolas (Belgija) (2018–2023).
HUERTAS MORALES, Antonio (Španjolska) (2013–2016).
IONILA, Florin Lazar (Rumunjska) (1996–2000).
LAGE CAMPELO CALHEIROS, Maria Isabel (Portugal) (1982–1984).
LANZA, Begoña Piedra (Španjolska) (2002–2005).
LLAMAS FERNÁNDEZ, Pablo (Španjolska) (2020–2023).
LE BIHAN, Adrien (Francuska) (1981–1987).
LOUREIRO, Rui Manuel (Portugal) (1984–1988).
LE CALVÉ IVIČEVIĆ, Évaine (Francuska) (1991–2021).
LUQUE MOYA, José Antonio (Španjolska) (2016–2017).
MARTIN, Jean Paul (Francuska) (1990–1991).
MENDAÑA, Manuel Rodríguez (Španjolska) (2010–2012).
MOLLAERT, Céline (Belgija) (2004–2007).
NETO, Maria Helena (Portugal) 1988–1990).
PONCE GONZALES, Paloma Isabel (Španjolska) (2001–2002).
RAMÍREZ ARZATE, Ignacio (Meksiko) (1969–1971).
REY-HERME, Yves (Francuska) (1955–1959).
ROBERT, María Teresa (Španjolska) (1971–1990).
RUET, Magali Sylvie (Francuska) (2011–2014).
SERBAC, Patricia Maria (Rumunjska) (2017–2019).
SIMONIN, Daniel (Francuska) (1970–1982).
STAN, Sorin (Belgija) (2010–2014).
SOARES CAMPOS DUARTE, Sofia Maria (Portugal) (2003–2010).

TANQUEREL, Sylvain (Francuska) (2006–2011).

TORRES RUBIO, Sonia (Španjolska) (2005–2007).

TRUJILLO TRUJILLO, Aurélie (Belgija) (2007–2010).

URIEN CLÉRAMBOURG, Alice (Francuska) (2011– 2017).

VINCENOT, Irène (Francuska) (1963–1966).

VINCENT, Michel (Francuska) (1987–1990).

WARNIER, Raymond (Francuska) (1922–1935).

YIGIT, Sarah (Belgija) (2014–2018).